

I

(Säädökset, jotka on julkaistava)

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 98/30/EY,

annettu 22 päivänä kesäkuuta 1998,

maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 57 artiklan 2 kohdan, 66 artiklan ja 100 a artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat perustamissopimuksen 189 b artiklassa määrättyä menettelyä ⁽³⁾,

sekä katsovat, että

- 1) perustamissopimuksen 7 a artiklan mukaisesti sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan; on tärkeää hyväksyä toimenpiteitä sisämarkkinoiden toteuttamisen jatkamiseksi,
- 2) perustamissopimuksen 7 c artiklan mukaisesti on otettava huomioon tietyjen kansantalouksien erilaiset kehitystasot, mutta poikkeusten on oltava väliaikaisia ja sellaisia, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä yhteismarkkinoiden toiminnalle,
- 3) kilpailullisten maakaasumarkkinoiden luominen on tärkeä askel kohti energia-alan sisämarkkinoiden toteuttamista,

⁽¹⁾ EYVL C 65, 14.3.1992, s. 14 ja EYVL C 123, 4.5.1994, s. 26.

⁽²⁾ EYVL C 73, 15.3.1993, s. 31 ja EYVL C 195, 18.7.1994, s. 82.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 17 marraskuuta 1993 (EYVL C 329, 6.12.1993, s. 182), neuvoston yhteinen kanta (EY) N:o 17/98, vahvistettu 12. helmikuuta 1998 (EYVL C 91, 26.3.1998, s. 46) ja Euroopan parlamentin päätös, tehty 30. huhtikuuta 1998 (EYVL C 152, 18.5.1998) sekä neuvoston päätös, tehty 11. toukokuuta 1998.

- 4) verkkojen kautta tapahtuvasta maakaasun siirrosta 31 päivänä toukokuuta 1991 annettu neuvoston direktiivi 91/296/ETY ⁽⁴⁾ ja yhteisön menettelyn toteuttamiseksi kaasusta ja sähköstä teollisilta käyttäjiltä perittävien hintojen avoimuuden takaimiseksi 29 päivänä kesäkuuta 1990 annettu neuvoston direktiivi 90/377/ETY ⁽⁵⁾ ovat maakaasun sisämarkkinoiden toteuttamisen ensimmäinen vaihe,

- 5) nyt on tarpeen toteuttaa lisätoimenpiteitä maakaasun sisämarkkinoiden toteuttamiseksi,

- 6) tämän direktiivin säännökset eivät saisi vaikuttaa perustamissopimuksen täysimääräiseen soveltamiseen, erityisesti sen tavaroiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla ja kilpailusääntöjä koskevien määräysten soveltamiseen, eivätkä ne vaikuta perustamissopimuksen mukaiseen komission toimivaltaan,

- 7) maakaasun sisämarkkinat on toteutettava asteittain, jotta teollisuus voi sopeutua joustavasti ja harkitusti uuteen ympäristöönsä ja jotta voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioiden erilaiset markkinarakenteet,

- 8) maakaasualan sisämarkkinoiden toteuttamisessa olisi suosittava verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta esimerkiksi kaasulaatujen vastaavuuden avulla,

- 9) maakaasualan järjestämistä ja toimintaa varten olisi vahvistettava tietty määrä yhteisiä sääntöjä; toissijaisuusperiaatteen mukaisesti nämä säännöt muodostavat ainoastaan järjestelmän perustana olevat yleiset periaatteet, joiden yksityiskohtainen täytäntöönpano olisi jätettävä jäsenvaltioiden tehtäväksi, jotta kukin jäsenvaltio voi säilyttää tai

⁽⁴⁾ EYVL L 147, 12.6.1991, s. 37, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 95/49/EY (EYVL L 233, 30.9.1995, s. 86).

⁽⁵⁾ EYVL L 185, 17.7.1990, s. 16, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 1994 liittymisasiakirjalla.

valita sen omaan erityistilanteeseen parhaiten sopivan järjestelyn, erityisesti lupien sekä toimitussopimusten valvonnan osalta,

- 10) ulkopuolisilla maakaasun toimituksilla on erityisen tärkeä merkitys maakaasun hankinnalle niissä jäsenvaltioissa, jotka ovat hyvin riippuvaisia tuonnista,
- 11) yleinen periaate on se, että maakaasualan yritysten on voitava toimia ilman, että niitä syrjitään,
- 12) julkisiin palveluihin liittyvien velvoitteiden asettaminen saattaa olla joissakin jäsenvaltioissa tarpeen maakaasun toimitusvarmuuden sekä kuluttajan ja ympäristön suojelun varmistamiseksi, mitä vapaa kilpailu itsessään ei näiden jäsenvaltioiden mukaan välttämättä takaa,
- 13) pitkän aikavälin suunnittelu voi olla yksi tapa täyttää nämä julkisiin palveluihin liittyvät velvoitteet ottaen huomioon sen, että kolmannet osapuolet voivat pyrkiä verkkoon; jäsenvaltiot voivat tarkkailla tehtyjä ota tai maksa (take or pay) -sopimuksia pysyäkseen toimitustilanteen suhteen ajan tasalla,
- 14) perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot noudattamaan kilpailusääntöjä, kun kyseessä ovat julkiset yritykset ja yritykset, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia,
- 15) perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdassa nämä säännöt ulotetaan tietyin edellytyksin koskemaan yrityksiä, joiden tehtävänä on tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja; tämän direktiivin täytäntöönpano vaikuttaa kyseisten yritysten toimintaan; jäsenvaltiot voivat 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti olla soveltamatta 4 artiklaa perusjakeluverkkoihinsa, jotta kaasualan yrityksille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettujen velvollisuuksien hoitamiseksi ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti aseteta esteitä,
- 16) asettaessaan julkisiin palveluihin liittyviä velvoitteita maakaasualan yrityksille jäsenvaltioiden on sen vuoksi noudatettava perustamissopimuksen asiaa koskevia sääntöjä siten kuin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut niitä,
- 17) olisi vahvistettava niitä lupia koskevat keskeiset arviointiperusteet ja menettelyt, joita jäsenvaltiot voivat myöntää alan laitosten rakentamista ja toimintaa varten kansallisen järjestelmänsä mukaisesti; tällaiset säännökset eivät saisi vaikuttaa kansallisen lainsäädännön asiaa koskeviin sääntöihin,

joilla alan laitosten rakentaminen tai toiminta asetetaan lupavaatimuksen alaiseksi; tällainen vaatimus ei kuitenkaan saisi rajoittaa alan yritysten välistä kilpailua,

- 18) Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta 5 päivänä kesäkuuta 1996 tehdyllä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä 1254/96/EY ⁽¹⁾ myötävaikutetaan maakaasualan integroitujen perusrakenteiden kehittämiseen,
- 19) verkkojen ja erillisten linjojen käytön teknisten sääntöjen on oltava avoimia, ja niiden on varmistettava verkkojen yhteentoimivuus,
- 20) on vahvistettava siirto- ja varastointiyrityksiä, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia sekä jakelu-yrityksiä ja toimittajia koskevat perussäännöt,
- 21) on tarpeen säätää toimivaltaisten viranomaisten oikeudesta tutustua yritysten sisäiseen kirjanpitoon asianmukainen luottamuksellisuus huomioon ottaen,
- 22) kaikkien integroituneiden maakaasualan yritysten kirjanpidossa olisi noudatettava suurta avoimuutta; eri toiminnoista olisi tarvittaessa pidettävä erillistä kirjanpitoa, jotta vältetään syrjintä, ristiinsubveniot ja muu kilpailun vääristyminen, ja on otettava tarvittaessa huomioon, että siirtoon saattaa kirjanpitotarkoituksessa sisältyä kaasuttaminen; erillistä kirjanpitoa ei pitäisi vaatia sellaisilta arvopaperi- tai futuuripörssin kaltaisilta oikeudellisilta yksiköiltä, jotka eivät harjoita mitään maakaasualan yrityksen toiminnoista muuten kuin käymällä kyseistä kauppaa; hiilivetyjen tuotannosta ja siihen liittyvistä toiminnoista voidaan pitää yhteistä kirjanpitoa osana sitä kirjanpidolle tässä direktiivissä asetettavaa vaatimusta, joka koskee muita kuin maakaasualaan kuuluvia toimintoja; jäljempänä 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin asiaa koskeviin tietoihin olisi tarvittaessa sisällyttävä tuotantovaiheen putkistoihin liittyvät kirjanpitotiedot,
- 23) verkkoon pääsyn on oltava avointa tämän direktiivin mukaisesti, ja sen on johdettava riittävään ja

⁽¹⁾ EYVL L 161, 29.6.1996, s. 147, päätös sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna päätöksellä N:o 1047/97/EY (EYVL L 152, 11.6.1997, s. 12).

soveltuvilta osin verrattavissa olevaan markkinoiden avautumisen tasoon eri jäsenvaltioissa; markkinoiden avaaminen ei kuitenkaan saisi luoda tarpeetonta epätasapainoa yritysten kilpailutilanteeseen eri jäsenvaltioissa,

- 24) jäsenvaltioiden järjestelmien rakenteiden erilaisuuden ja erityispiirteiden vuoksi olisi oltava vaihtoehtoisia menettelyjä päästä verkkoon, ja niiden käytössä olisi noudatettava puolueettomia, avoimia ja syrjimättömiä perusteita,
- 25) kilpailullisten maakaasumarkkinoiden aikaansaamiseksi on varmistettava pääsy tuotantovaiheen putkistoihin; tuotantovaiheen putkistoihin pääsyä on käsiteltävä erillään ottaen huomioon erityisesti kyseisiin putkistoihin liittyvät erityiset taloudelliset, tekniset ja käyttöominaisuudet; tämän direktiivin säännöksillä ei missään tapauksessa ole vaikutusta kansallisiin verotussääntöihin,
- 26) olisi säädettävä lupien myöntämisestä erillisille linjoille sekä niiden rakentamisesta ja käytöstä,
- 27) olisi säädettävä suojalausekkeista ja riitojen ratkaisumenettelyistä,
- 28) olisi vältettävä määräävän aseman väärinkäyttöä tai markkinoiden valtaukseen tähtäävää käyttäytymistä,
- 29) joillekin jäsenvaltioille niiden järjestelmien sopeuttaminen tuottaa todennäköisesti erityisiä vaikeuksia, ja sen vuoksi olisi säädettävä väliaikaisista poikkeuksista,
- 30) pitkäaikaiset ota tai maksa -sopimukset ovat tosiasiallinen markkinatekijä jäsenvaltioiden kaasutoimitusten varmistamisessa; olisi säädettävä erityisesti eräistä tämän direktiivin säännöksiä koskevista poikkeuksista siinä tapauksessa, että maakaasualan yritys joutuu tai joutuisi ota tai maksa -velvoitteidensa vuoksi vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin; kyseiset poikkeukset eivät saisi horjuttaa direktiivin tarkoitusta, joka on maakaasun sisämarkkinoiden vapauttaminen; tämän direktiivin voimaantulon jälkeen tehtävät tai uudistettavat ota tai maksa -sopimukset olisi tehtävä harkitusti, siten ettei markkinoiden merkittävää avautumista häiritä; tämän vuoksi kyseisten poikkeusten olisi

oltava kestoaltaan ja laajuudeltaan rajattuja, ja niiden myöntämisen olisi tapahduttava avoimella tavalla ja komission valvonnassa,

- 31) sellaisia markkinoita ja sellaisille alueille tehtäviä investointeja varten, joilla ei olla vielä kehittyneessä vaiheessa, tarvitaan erityissäännöksiä; tällaisia markkinoita ja alueita koskevien poikkeusten olisi oltava kestoaltaan ja laajuudeltaan rajattuja; avoimuuden ja yhdenmukaisuuden vuoksi komissiolle olisi oltava merkittävä asema tällaisia poikkeuksia myönnettäessä, ja
- 32) tämä direktiivi on markkinoiden vapauttamisen seuraava vaihe; sen voimaansaattamisen jälkeenkin jäsenvaltioiden väliseen maakaasun kauppaan jää siitä huolimatta joitakin esteitä; saatujen kokemusten perusteella olisi tehtävä ehdotuksia maakaasun sisämarkkinoiden toiminnan parantamiseksi; komission olisi sen vuoksi raportoitava Euroopan parlamentille ja neuvostolle tämän direktiivin soveltamisesta,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I luku

Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

Tässä direktiivissä annetaan yhteiset säännöt maakaasun siirrolle, jakelulle, toimitukselle ja varastoinnille. Siinä annetaan säännöt maakaasualan, nesteytetty maakaasu mukaan lukien, järjestämiselle ja toiminnalle, markkinoille pääsyä varten, verkkojen toiminnalle sekä maakaasun siirrossa, jakelussa, toimituksessa ja varastoinnissa sovellettavat lupien myöntämisperusteet ja -menettelyt.

2 artikla

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1. 'maakaasualan yrityksellä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: maakaasun, myös nesteytetyn maakaasun, tuotanto, siirto, jakelu, toimitus, osto tai varastointi ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä ja/tai ylläpito-tehtävistä, mutta lukuun ottamatta loppukäyttäjiä,

2. 'tuotantovaiheen putkistolla' putkistoa tai putkistoja, joita käytetään ja/tai rakennetaan osana öljyn tai kaasun tuotantohanketta tai joita käytetään maakaasun siirtämiseen yhden tai useamman tällaisen hankkeen tuotantokentältä jalostuslaitokseen tai vastaanottoasemalle tai lopulliselle maihintuontiasemalle,
3. 'siirrolla' maakaasun siirtämistä muissa kuin tuotantovaiheen aikaisissa suurpaineputkistoissa asiakkaille toimitettavaksi,
4. 'siirtoyrityksellä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa siirtotoimintaa,
5. 'jakelulla' maakaasun siirtämistä paikallisten tai alueellisten putkistojen kautta asiakkaille toimitettavaksi,
6. 'jakeluyrityksellä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa jakelutoimintaa,
7. 'toimituksella' maakaasun, nesteytetty maakaasu mukaan lukien, toimittamista ja/tai myyntiä asiakkaille,
8. 'maakaasun toimittajalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa maakaasua,
9. 'varastolla' maakaasualan yrityksen omistamaa ja/tai hoitamaa laitosta, jota käytetään maakaasun varastointiin, lukuun ottamatta tuotantotoimintaan käytettävää osaa,
10. 'varastointiyrityksellä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa varastointitoimintaa,
11. 'nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksella' vastaanottoasemaa, jota käytetään maakaasun nesteyttämiseen tai nesteytetyn maakaasun purkamiseen, varastointiin ja kaasuttamiseen,
12. 'verkolla' siirtoverkkoa ja/tai jakeluverkkoa ja/tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia, jotka omistaa ja/tai joiden käytöstä vastaa maakaasualan yritys, mukaan lukien sen lisäpalveluja tuottavat laitokset sekä sellaisten omistussuhteissa olevien yritysten laitokset, joita tarvitaan siirrossa ja jakelussa,
13. 'yhteenliitetyllä verkolla' useita toisiinsa yhdistettyjä verkkoja,
14. 'erillisellä linjalla' yhteenliitettyä verkkoa täydentävää maakaasuputkea,
15. 'integroituneella maakaasualan yrityksellä' vertikaalisesti tai horisontaalisesti integroitunutta yritystä,
16. 'vertikaalisesti integroituneella yrityksellä' maakaasualan yritystä, joka harjoittaa kahta tai useampaa seuraavista toiminnoista: maakaasun tuotanto, siirto, jakelu, toimitus tai varastointi,
17. 'horisontaalisesti integroituneella yrityksellä' yritystä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: maakaasun tuotanto, siirto, jakelu, toimitus tai varastointi, sekä jotakin muuta kuin maakaasualan kuuluvaa toimintaa,
18. 'omistussuhteessa olevalla yrityksellä' perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla konsolidoiduista tilinpäätöksistä 13 päivänä kesäkuuta 1983 annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY⁽¹⁾, 41 artiklassa tarkoitettuja sidosyrityksiä ja/tai kyseisen direktiivin 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja osakkuusyrityksiä ja/tai samoilte osakkeenomistajille kuuluvia yrityksiä,
19. 'verkon käyttäjällä' luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka toimittavat maakaasua verkkoon tai joille sitä toimitetaan verkosta,
20. 'asiakkailta' maakaasun tukkuasiakkaita tai loppukäyttäjiä ja maakaasualan yrityksiä, jotka ostavat maakaasua,
21. 'loppukäyttäjällä' kuluttajaa, joka ostaa maakaasua omaan käyttöönsä,
22. 'tukkuasiakkailta' jäsenvaltioiden tunnustamia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ostavat ja myyvät maakaasua mutta jotka eivät harjoita siirto- tai jakelutoimintoja sen verkon sisällä tai ulkopuolella, johon he/ne kuuluvat,
23. 'pitkän aikavälin suunnittelulla' maakaasualan yritysten harjoittamaa pitkiä ajanjaksoja koskevaa toimitusten ja siirtokapasiteetin suunnittelua maakaasun kysynnän tyydyttämiseksi verkossa, lähteiden monipuolistamiseksi ja toimitusten varmistamiseksi asiakkaille,
24. 'uudella markkina-alueella' jäsenvaltiota, jossa sen ensimmäisen pitkäaikaisen maakaasun toimitussopimuksen ensimmäinen kaupallinen toimitus toteutettiin korkeintaan kymmenen vuotta aiemmin,
25. 'varmuudella' toimitus- ja hankintavarmuutta sekä teknistä turvallisuutta.

⁽¹⁾ EYVL L 193, 18.7.1983, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 1994 liittymisasiakirjalla.

II luku

Yleiset säännöt alan järjestämiseksi

3 artikla

1. Jäsenvaltioiden on hallinnollisen rakenteensa perusteella ja toissijaisuusperiaatte asianmukaisesti huomioon ottaen varmistettava kilpailullisten maakaasumarkkinoiden aikaansaamiseksi, että maakaasualan yritykset toimivat tämän direktiivin periaatteiden mukaisesti, eivätkä jäsenvaltiot saa harjoittaa syrjintää näiden yritysten välillä niiden oikeuksien tai velvollisuuksien suhteen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

2. Jäsenvaltiot voivat perustamissopimuksen asiaankuuluvia määräyksiä ja erityisesti sen 90 artiklaa noudattaen yleisen taloudellisen edun nimissä asettaa maakaasualan yrityksille julkisen palvelun velvoitteita, jotka voivat koskea turvallisuutta, toimitusvarmuus mukaan luettuna, toimitusten säännöllisyyttä, laatua ja hintaa sekä ympäristönsuojelua. Näiden velvoitteiden on oltava selkeästi määriteltäviä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia; jäsenvaltioiden on viipymättä julkaistava ja ilmoitettava komissiolle nämä velvollisuudet ja niihin mahdollisesti tehtävät tarkistukset. Edellä mainittujen toimitusvarmuutta koskevien julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi jäsenvaltiot voivat halutessaan toteuttaa pitkän aikavälin suunnittelua ottaen huomioon, että kolmannet osapuolet saattavat pyrkiä verkkoon.

3. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 4 artiklan säännöksiä jakelun osalta, jos nämä säännökset oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estäisivät kaasualan yrityksiä hoitamasta niille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettuja velvollisuuksia, edellyttäen että kaupan kehitykseen ei vaikuteta tavalla, joka olisi ristiriidassa yhteisön etujen kanssa. Yhteisön etuihin kuuluu tämän direktiivin ja perustamissopimuksen 90 artiklan mukaisesti muun muassa kilpailu vaatimukset täyttävien asiakkaiden osalta.

4 artikla

1. Silloin kun maakaasun käsittelylaitosten rakentamiseen tai käyttöön vaaditaan lupa (esimerkiksi toimilupa, lupa, suostumus tai hyväksyntä), jäsenvaltiot tai niiden nimeämät toimivaltaiset viranomaiset myöntävät 2–4 kohdan mukaisesti lupia tällaisten laitosten, putkistojen ja niihin liittyvien laitteiden rakentamiseen ja/tai käyttöön alueellaan. Jäsenvaltiot tai niiden nimeämät toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää lupia samoin perustein myös maakaasun toimittajille ja tukkuasiakkaille.

2. Jos jäsenvaltiossa on käytössä lupajärjestelmä, jäsenvaltioiden on vahvistettava puolueettomat ja syrjimättömät perusteet, jotka yritysten on täytettävä saadakseen luvan maakaasun käsittelylaitosten rakentamiseen ja/tai käyttöön tai hakiessaan lupaa maakaasun toimittamiseen. Syrjimättömät lupien myöntämisperusteet ja syrjimätön lupamenettely on julkistettava.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luvan epäämisen syyt ovat puolueettomia ja syrjimättömiä ja että ne ilmoitetaan hakijalle. Komissiolle on toimitettava tiedoksi syyt lupien epäämiseen. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön menettely, jonka avulla hakijat voivat hakea muutosta epäämispäätökseen.

4. Niiden alueiden kehittämiseksi, joille on vasta äskettäin alettu toimittaa kaasua, ja verkon toiminnan tehostamiseksi yleensä, jäsenvaltiot voivat kieltäytyä myöntämästä lupaa uusien jakeluputkistojen rakentamiseen ja käyttöön tietyllä alueella sen jälkeen, kun tällaisia putkistoja on rakennettu tai aiotaan rakentaa kyseiselle alueelle, ja jos nykyinen tai rakennettavaksi ehdotettu kapasiteetti ei ole täysimääräisesti käytössä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 20 artiklan soveltamista.

5 artikla

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että laaditaan tekniset säännöt, joissa asetetaan nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten, varastojen, muiden siirto- ja jakeluverkkojen sekä erillisten linjojen verkkoon liittämisen suunnittelua ja käyttöä koskevat tekniset vähimmäisvaatimukset, ja että nämä säännöt ovat yleisön saatavilla. Näillä teknisillä säännöillä on varmistettava verkkojen yhteentoimivuus, ja niiden on oltava puolueettomat ja syrjimättömät. Ne on annettava tiedoksi komissiolle teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudattavasta menettelystä 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/189/ETY⁽¹⁾ 8 artiklan mukaisesti.

III luku

Siirto, varastointi ja nesteytetyn maakaasun käsittely

6 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että siirto- ja varastointiyritykset sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset toimivat 7 ja 8 artiklan mukaisesti.

⁽¹⁾ EYVL L 109, 26.4.1983, s. 8, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 96/139/EY (EYVL L 32, 10.2.1996, s. 31).

7 artikla

1. Kunkin siirto- ja varastointiyrityksen ja/tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen on käytettävä, ylläpidettävä ja kehitettävä taloudellisten edellytysten mukaisesti turvallista, luotettavaa ja tehokasta siirto-, varastointi- ja/tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoa ottaen ympäristö asianmukaisesti huomioon.

2. Siirto- tai varastointiyritys ja/tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitos ei saa missään tapauksessa harjoittaa syrjintää verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä eikä varsinkaan siihen omistussuhteessa olevia yrityksiä suosivalla tavalla.

3. Kunkin siirto- ja varastointiyrityksen ja/tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen on toimitettava mille tahansa toiselle siirto- tai varastointiyritykselle ja/tai jakelu yritykselle tarpeelliset tiedot sen varmistamiseksi, että maakaasun siirto, jakelu ja varastointi voi tapahtua yhteenliitetyn verkon varman ja tehokkaan käytön kanssa yhteensopivalla tavalla.

8 artikla

1. Kunkin siirto- ja varastointiyrityksen ja/tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen on käsiteltävä liiketoiminnan harjoittamisen yhteydessä saamiaan kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina, tämän kuitenkin rajoittamatta 12 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä.

2. Siirtoyritykset eivät itse eivätkä niihin omistussuhteessa olevat yritykset saa yrityksen maakaasun myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoonpääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.

IV luku

Maakaasun jakelu ja toimitus*9 artikla*

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakelu yritykset toimivat 10 ja 11 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot voivat velvoittaa jakelu yritykset ja/tai maakaasun toimittajat toimittamaan maakaasua tietyllä alueella oleville asiakkaille tai tiettyyn asiakasryhmään kuuluville asiakkaille taikka molemmille. Tällaisten toimitusten hintaa voidaan säännellä esimerkiksi kyseisten asiakkaiden yhtäläisen kohtelun varmistamiseksi.

10 artikla

1. Kunkin jakelu yrityksen tehtävänä on käyttää, ylläpitää ja kehittää taloudellisten edellytysten mukaisesti turvallista, luotettavaa ja tehokasta verkkoa ottaen ympäristö asianmukaisesti huomioon.

2. Joka tapauksessa jakelu yritys ei missään tapauksessa saa harjoittaa syrjintää verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä eikä varsinkaan siihen omistussuhteessa olevia yrityksiä suosivalla tavalla.

3. Kunkin jakelu yrityksen on toimitettava mille tahansa toiselle jakelu yritykselle ja/tai siirto- ja/tai varastointi yritykselle tarpeelliset tiedot sen varmistamiseksi, että maakaasun siirto ja jakelu voi tapahtua yhteenliitetyn verkon varman ja tehokkaan käytön kanssa yhteensopivalla tavalla.

11 artikla

1. Kunkin jakelu yrityksen on käsiteltävä liiketoiminnan harjoittamisen yhteydessä saamiaan kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina, tämän kuitenkin rajoittamatta 12 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä.

2. Jakelu yritykset eivät itse eivätkä niihin omistussuhteessa olevat yritykset saa yrityksen maakaasun myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoonpääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.

V luku

Eriyttäminen ja kirjanpidon avoimuus*12 artikla*

Jäsenvaltioilla tai niiden nimeämillä toimivaltaisilla viranomaisilla, mukaan lukien 21 artiklan 2 kohdassa ja 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut riitojen ratkaisemisesta vastaavat viranomaiset, on oltava oikeus tutustua maakaasualan yritysten 13 artiklan mukaisiin tileihin, joiden tietoja ne tarvitsevat tehtäviään hoitaessaan. Jäsenvaltioiden ja nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten, riitojen ratkaisemisesta vastaavat viranomaiset mukaan lukien, on käsiteltävä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina. Jäsenvaltiot voivat poiketa luottamuksensuojan periaatteesta, jos se on tarpeen toimivaltaisten viranomaisten tehtävien hoitamisen kannalta.

13 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että maakaasualan yritysten kirjanpito hoidetaan tämän artiklan 2–5 kohdan mukaisesti.

2. Maakaasualan yritysten on niiden omistusrakenteesta tai oikeudellisesta muodosta riippumatta laadittava tilinsä, annettava ne tarkastettaviksi ja julkaistava tilinpäätöksensä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY⁽¹⁾ nojalla annetun yhtiöiden, joiden osakkaiden vastuu on rajoitettu, tilinpäätöksiä koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Yritysten, joilla ei lain mukaan ole velvoitetta julkaista tilinpäätöstään, on pidettävä pääkonttorissaan yleisön saatavilla jäljennöstä tilinpäätöksestään.

3. Integroituneiden maakaasualan yritysten sisäisessä kirjanpidossa on oltava erilliset tilit maakaasun siirto-, jakelu- ja varastointitoiminnoille ja tarvittaessa konsolidoidut tilit muista kuin maakaasualan kuuluvista toiminnoista siten kuin niitä vaadittaisiin tekemään, jos erilliset yritykset harjoittaisivat kyseisiä toimintoja, jotta vältetään syrjintä, ristiinsubventiot ja kilpailun vääristyminen. Sisäiseen kirjanpitoon kuuluu erillisen taseen ja tuloslaskelman laatiminen kustakin toiminnosta.

Jos sovelletaan 16 artiklaa ja jos verkkoon pääsy perustuu siirto- ja jakelutoiminnot käsittävään yhteen maksuun, siirto ja jakelu voidaan kirjanpidossa yhdistää.

4. Yritysten on eriteltävä sisäisessä kirjanpidossaan varojen ja velkojen sekä menojen ja tulojen jakautumista sekä poistoja koskevat säännöt, joita ne noudattavat 3 kohdassa tarkoitettua eriytettyä kirjanpitoa laatiessaan, tämän kuitenkin rajoittamatta kansallisten kirjanpitosääntöjen soveltamista. Näitä sääntöjä saa muuttaa ainoastaan poikkeustapauksissa. Tällaiset muutokset on ilmoitettava ja asianmukaisesti perusteltava.

5. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettava kaikki tärkeät liiketoimet, jotka on suoritettu omistussuhteessa olevien yritysten kanssa.

⁽¹⁾ EYVL L 222, 14.8.1978, s. 11, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 94/8/EY (EYVL L 82, 25.3.1994, s. 33).

VI luku

Verkkoon pääsy

14 artikla

Järjestääkseen verkkoon pääsyn jäsenvaltiot voivat valita toisen tai molemmat 15 ja 16 artiklassa tarkoitetuista menettelyistä. Näissä menettelyissä käytettävien arviointiperusteiden on oltava tasapuolisia, avoimia ja syrjimättömiä.

15 artikla

1. Jos kyseessä on neuvotteluihin perustuva verkkoon pääsy, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta yhteenliitetyn verkon alueella tai sen ulkopuolella olevat maakaasualan yritykset ja vaatimukset täyttävät asiakkaat voivat neuvotella verkkoon pääsystä vapaaehtoisin kauppasopimuksiin perustuvien keskinäisten toimitussopimusten tekemiseksi. Osapuolet on velvoitettava neuvottelemaan verkkoon pääsystä vilpittömässä mielessä.

2. Verkkoon pääsyä koskevista sopimuksista on neuvoteltava asianomaisten maakaasualan yritysten kanssa. Jäsenvaltioiden on vaadittava maakaasualan yrityksiä julkaisemaan verkon käyttöä koskevat tärkeimmät kaupalliset toimitusehtonsa vuoden kuluessa tämän direktiivin täytäntöönpanosta ja sen jälkeen vuosittain.

16 artikla

Säännellyn verkkoonpääsymenettelyn valinneiden jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta joko yhteenliitetyn verkon alueella ja/tai sen ulkopuolella olevat maakaasualan yritykset ja vaatimukset täyttävät asiakkaat saavat julkaistuihin tariffeihin ja/tai muihin käyttöä koskeviin ehtoihin ja velvoitteisiin perustuvan oikeuden päästä kyseiseen verkkoon. Verkkoonpääsoikeus voidaan antaa vaatimukset täyttävälle asiakkaille antamalla heidän tehdä toimitussopimus sellaisten kilpaillevien maakaasualan yritysten kanssa, jotka eivät ole verkon omistajia ja/tai verkkoa hoitavia yrityksiä tai tällaiseen yritykseen omistussuhteessa olevia yrityksiä.

17 artikla

1. Maakaasualan yritykset voivat evätä verkkoon pääsyn kapasiteetin puutteen vuoksi, tai jos verkkoon pääsy estäisi niitä täyttämästä 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja, niille määrättyjä julkisen palvelun velvoitteita tai ota tai maksa -sopimuksiin liittyvien vakavien taloudellisten tai rahoitusvaikeuksien vuoksi, ottaen huomioon 25 artiklassa säädetyt perusteet ja menettelyt sekä jäsenval-

tion kyseisen artiklan 1 kohdan mukaisesti valitseman vaihtoehdon. Epäämisen syyt on perusteltava asianmukaisesti.

2. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kapasiteetin puutteen tai liittymän puuttumisen vuoksi verkkoon pääsyn epäävät maakaasualan yritykset tekevät tarpeelliset parannukset niiltä osin kuin se on taloudellista tai silloin kun mahdollinen asiakas on valmis maksamaan niistä. Jos jäsenvaltio soveltaa 4 artiklan 4 kohdan säännöksiä, jäsenvaltion on toteutettava kyseiset toimenpiteet.

18 artikla

1. Jäsenvaltioiden on määriteltävä vaatimukset täyttävät asiakkaat eli sellaiset jäsenvaltion alueella olevat asiakkaat, joilla on oikeus tilata tai joille voidaan myydä maakaasua 15 ja 16 artiklan mukaisesti, ja kaikkien tämän artiklan 2 kohdassa mainittujen asiakkaiden on kuuluttava vaatimukset täyttäviin asiakkaisiin.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ainakin kaikki seuraavat asiakkaat määritellään vaatimukset täyttäviksi asiakkaiksi:

- kaasuvoimantuottajat niiden vuosikulutuksesta riippumatta; säilyttääkseen tasapainon sähkömarkkinoiltaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin ottaa käyttöön raja-arvon, joka ei saa olla korkeampi kuin muille loppukäyttäjille asetettu arvo ja joka lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitosten on ylitettävä, jotta niitä voitaisiin pitää vaatimukset täyttävinä asiakkaina. Nämä raja-arvot on ilmoitettava komissiolle,
- muut loppukäyttäjät, jotka kuluttavat käyttöpaikka-kohtaisesti yli 25 miljoonaa kuutiometriä kaasua vuodessa.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että 1 kohdassa tarkoitetun vaatimukset täyttävien asiakkaiden määritelmän soveltaminen johtaa markkinoiden avautumiseen, joka vastaa vähintään 20:tä prosenttia kansallisten kaasumarkkinoiden kaasun kokonaisvuosikulutuksesta.

4. Edellä 3 kohdassa mainittu osuus kasvaa 28 prosenttiin kansallisten kaasumarkkinoiden kokonaisvuosikulutuksesta viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta ja 33 prosenttiin kymmenen vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta.

5. Jos 1 kohdassa tarkoitetun vaatimukset täyttävien asiakkaiden määritelmän soveltaminen johtaa suurempaan markkinoiden avautumiseen kuin 30 prosenttiin kansallisten kaasumarkkinoiden kaasun kokonaisvuosikulutuksesta, kyseinen jäsenvaltio voi muuttaa vaatimukset täyttävien asiakkaiden määritelmää niin, että markkinoiden avautumista ei kuitenkaan rajoiteta alle 30 prosent-

tiin tästä kulutuksesta. Jäsenvaltiot voivat muuttaa vaatimukset täyttävien asiakkaiden määritelmää tasapuolisesti siten, ettei tietynlaisille tai tiettyyn ryhmään kuuluville vaatimukset täyttävälle asiakkaille aiheudu erityistä haittaa, ottaen kuitenkin huomioon olemassa olevat markkinarakenteet.

6. Jäsenvaltioiden on toteutettava seuraavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niiden maakaasumarkkinoiden avautuminen kasvaa kymmenen vuoden aikana:

- edellä 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa vaatimukset täyttävälle asiakkaille asetettu raja-arvo, kaasuvoimayhtiöitä lukuun ottamatta, lasketaan viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta 15 miljoonaa kuutiometriin vuodessa käyttöpaikkakohtaisen kulutuksen perusteella ja kymmenen vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta 5 miljoonaa kuutiometriin samalla perusteella,
- edellä 5 kohdassa mainittu osuus kasvaa 38 prosenttiin kansallisten kaasumarkkinoiden kokonaisvuosikulutuksesta viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta ja 43 prosenttiin tästä kulutuksesta kymmenen vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta.

7. Uusien markkina-alueiden osalta tässä artiklassa säädettyä markkinoiden asteittaista avautumista sovelletaan 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen voimassaoloajan päättymisestä.

8. Jos jakeluyrityksiä ei ole määritelty 1 kohdan perusteella vaatimukset täyttäviksi asiakkaiksi, niillä on oikeus tilata 15 ja 16 artiklan mukaisesti maakaasua määrä, jonka niiden sellaiset asiakkaat kuluttavat, jotka on määritelty vaatimukset täyttäviksi asiakkaiksi niiden jakeluverkon alueella, maakaasun toimittamiseksi kyseisille asiakkaille.

9. Jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain 31 päivään tammikuuta mennessä 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset täyttävien asiakkaiden määrittelyperusteet. Nämä sekä muut asianmukaiset tiedot, joilla perustellaan tässä artiklassa tarkoitetun markkinoiden avautumisen toteutumista, on lähetettävä komissiolle julkaistavaksi *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. Komissio voi pyytää jäsenvaltiota muuttamaan määritelmiään, jos ne muodostavat esteitä tämän direktiivin asianmukaiselle soveltamiselle maakaasun sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta. Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata tällaista pyyntöä kolmen kuukauden kuluessa, lopullinen päätös tehdään menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 13 päivänä heinäkuuta 1987 tehdyn neuvoston päätöksen 87/373/ETY⁽¹⁾ 2 artiklassa esitetyn menettelyn I mukaisesti.

⁽¹⁾ EYVL L 197, 18.7.1987, s. 33.

19 artikla

1. Jotta vältetään epätasapaino kaasumarkkinoiden avautumisessa 28 artiklassa mainittuna ajanjaksona:

- a) vaatimukset täyttävän asiakkaan kanssa jonkin toisen jäsenvaltion järjestelmän puitteissa tehtäviä, 15, 16 ja 17 artiklan säännösten mukaisia kaasuntoimitussopimuksia ei kielletä, jos kyseistä asiakasta pidetään vaatimukset täyttävänä molemmissa järjestelmissä,
- b) silloin kun a alakohdassa mainitut liiketoimet kielletään sen vuoksi, että asiakas täyttää vaatimukset vain yhdessä järjestelmässä, komissio voi markkinatilanteen ja yhteisen edun huomioon ottaen velvoittaa kieltävän osapuolen toteuttamaan pyydetyn kaasutoimituksen sen jäsenvaltion pyynnöstä, jossa vaatimukset täyttävä asiakas sijaitsee.

2. Rinnakkain 28 artiklassa määrätyn menettelyn ja aikataulun kanssa sekä viimeistään puolessavälissä kyseisessä artiklassa määrättyä ajanjaksoa, komissio harkitsee 1 kohdan b alakohdan soveltamista markkinoiden kehityksen perusteella ottaen huomioon yhteisen edun. Komissio arvioi tilanteen saatujen kokemusten perusteella ja ilmoittaa mahdollisesta 1 kohdan b alakohdan säännöksiin liittyvästä epätasapainosta kaasumarkkinoiden avautumisessa.

20 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta:

- jäsenvaltion alueelle sijoittautuneilla maakaasualan yrityksillä on mahdollisuus toimittaa kaasua erillisen linjan kautta 18 artiklassa määritellyille asiakkaille,
- kaikilla kyseisillä, vaatimukset täyttävillä jäsenvaltion alueelle sijoittautuneilla asiakkailla on mahdollisuus vastaanottaa maakaasua erillisen linjan kautta.

2. Silloin, kun erillisten linjojen rakentamiseen tai käyttöön vaaditaan lupa, (esimerkiksi toimilupa, lupa, suostumus tai hyväksyntä), jäsenvaltioiden tai niiden nimeämän toimivaltaisen viranomaisen on laadittava arviointiperusteet, joita käytetään myönnettäessä lupia niiden alueella tapahtuvaan erillisten linjojen rakentamiseen tai käyttöön. Näiden arviointiperusteiden on oltava tasapuoliset, avoimet ja syrjimättömät.

3. Jäsenvaltiot voivat määrätä, että luvan saaminen erillisen linjan rakentamiseksi edellyttää joko verkkoon pääsyn epäämistä 17 artiklan nojalla tai riitojen ratkaisumettelyn aloittamista 21 artiklan mukaisesti.

21 artikla

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että osapuolet neuvottelevat verkkoon pääsystä vilpittömässä mielessä ja että ne eivät käytä neuvotteluasemaansa väärin estääkseen neuvottelujen onnistumisen.

2. Jäsenvaltioiden on nimettävä osapuolista riippumaton toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan pikaisesti kyseessä oleviin neuvotteluihin liittyvät riidat. Tämän viranomaisen on ratkaistava erityisesti riidat, jotka koskevat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia neuvotteluja ja verkkoon pääsyn epäämistä. Toimivaltaisen viranomaisen on annettava ratkaisunsa viipymättä tai mahdollisuuksien mukaan kahdentoista viikon kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi. Tähän viranomaiseen vetoaminen ei rajoita yhteisön oikeuden mukaisen kanneoikeuden käyttöä.

3. Rajojen yli ulottuvat riitatapaukset ratkaisee se viranomainen, jonka alueeseen verkon käytön tai verkkoon pääsyn epäävän maakaasualan yrityksen verkko kuuluu. Jos rajojen yli ulottuvissa riitatapauksissa verkko kuuluu useamman kuin yhden riitojen ratkaisemisesta vastaavan viranomaisen alaisuuteen, viranomaiset neuvottelevat keskenään varmistaakseen sen, että tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan johdonmukaisesti.

22 artikla

Jäsenvaltioiden on luotava asianmukaiset ja tehokkaat menetelmät sääntelyn, valvonnan ja avoimuuden varmistamiseksi, jotta vältetään määräävän aseman väärinkäyttö erityisesti kuluttajien etujen vastaisella tavalla ja kaikenlainen markkinoiden valtauksen tähtäävä käyttäytyminen. Näissä menetelmissä on otettava huomioon perustamissopimuksen määräykset ja erityisesti sen 86 artikla.

23 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että maakaasualan yritykset ja asiakkaat, joiden edellytetään 18 artiklan nojalla olevan vaatimukset täyttäviä asiakkaita, voivat tämän artiklan mukaisesti sijainnistaan riippumatta päästä käyttämään tuotantovaiheen putkistoja ja laitoksia, jotka tarjoavat putkistojen käytön edellyttämiä teknisiä palveluja, lukuun ottamatta niitä kyseisten putkistojen osia ja laitoksia, joita käytetään paikallisessa tuotantotoiminnassa sillä kentällä, jossa kaasua tuotetaan. Näistä toimenpiteistä on ilmoitettava komissiolle 29 artiklan säännösten mukaisesti.

2. Jäsenvaltio päättää 1 kohdassa tarkoitetun käytön edellytyksistä asiaa koskevien oikeudellisten välineiden mukaisesti. Jäsenvaltioiden on pyrittävä oikeudenmukaiseen ja avoimeen pääsyyn, kilpailullisten maakaasumark-

kinoiden aikaansaamiseen ja määräävän aseman väärinkäytön välttämiseen ottaen huomioon toimitusvarmuuden ja toimitusten säännöllisyyden, käyttövalmiin tai helposti käyttöön saatavan kapasiteetin sekä ympäristön suojelun. Seuraavat seikat voidaan ottaa huomioon:

- a) tarve evätä pääsy, jos teknisiä vaatimuksia ei täytetä eikä voida kohtuullisesti täyttää,
- b) tarve välttää vaikeudet, joita ei voida kohtuullisesti poistaa ja jotka saattaisivat vaarantaa hiilivetyjen nykyisen ja suunnitellun tulevan tuotannon tehokkuuden, mukaan lukien niillä kentillä, joiden taloudellinen kannattavuus on heikko,
- c) tarve ottaa huomioon tuotantovaiheen putkistojen omistajan tai niiden hoitajan kaasun siirtoa ja jalostusta koskevat asianmukaisesti perustellut kohtuulliset tarpeet sekä kaikkien muiden tuotantovaiheen putkistojen tai niihin liittyvien jalostus- tai käsittelylaitosten käyttäjien edut, joihin tämä voi vaikuttaa, ja
- d) tarve soveltaa jäsenvaltion lakeja ja hallinnollisia menettelyjä yhteisön lainsäädännön mukaisesti myönnettäessä lupia tuotantoon ja tuotantovaiheen kehittämiseen.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä on riitojen ratkaisemiseen soveltuvat menettelyt, mukaan lukien osapuolista riippumaton viranomainen, jolla on käytettävissään kaikki asiaa koskevat tiedot tuotantovaiheen putkistojen käyttöä koskevien riitojen ratkaisemiseksi viipymättä, ottaen huomioon 2 kohdassa esitetyt perusteet ja kyseisten putkistojen käyttöä koskevissa neuvotteluissa mahdollisesti mukana olevien osapuolten lukumäärän.

4. Rajojen yli ulottuvat riitatapaukset ratkaistaan sen jäsenvaltion riitojen ratkaisumenettelyn mukaisesti, jonka lainkäyttövaltaan kuuluvat ne tuotantovaiheen putkistot, joihin pääsy on evätty. Jos rajojen yli ulottuvassa riitatapauksessa riidanalainen putkisto ulottuu useamman kuin yhden jäsenvaltion alueelle, asianomaiset jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään varmistaakseen, että tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan johdonmukaisesti.

VII luku

Loppusäännökset

24 artikla

1. Jos energiamarkkinoilla ilmenee äkillinen kriisi tai jos ihmisten, laitteiden tai laitosten turvallisuus tai verkon

toiminta vaarantuu, jäsenvaltio voi toteuttaa tilapäisesti tarpeellisia varotoimenpiteitä.

2. Näiden toimenpiteiden on aiheutettava mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, eivätkä ne saa ulottua laajemmalle kuin on ehdottoman välttämätöntä äkillisesti ilmenneiden vaikeuksien poistamiseksi.

3. Asianomaisen jäsenvaltion on viipymättä ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä muille jäsenvaltioille ja komissiolle, joka voi päättää, että kyseisen jäsenvaltion on muutettava toimenpiteitä tai lopetettava ne, jos ne vääristävät kilpailua ja vaikuttavat kauppaan haitallisesti yhteisen edun vastaisella tavalla.

25 artikla

1. Jos maakaasualan yritys kokee tai katsoo joutuvansa kokemaan vakavia taloudellisia tai rahoituksellisia vaikeuksia, koska se on sitoutunut yhdessä tai useammassa kaasun hankintasopimuksessa hyväksyttyyn ota tai maksa-sitoumukseen, asianomaiselta jäsenvaltiolta tai nimetyltä toimivaltaiselta viranomaiselta on mahdollista hakea tilapäistä poikkeusta 15 ja/tai 16 artiklaan. Hakemukset on tehtävä tapauskohtaisesti jäsenvaltioiden valinnan mukaan joko ennen verkkoon pääsyn epäämistä tai sen jälkeen. Jäsenvaltiot voivat myös antaa maakaasualan yrityksen valita, tekeekö se hakemuksen ennen verkkoon pääsyn epäämistä vai sen jälkeen. Jos maakaasualan yritys on evännyt verkkoon pääsyn, hakemus on tehtävä viipymättä. Hakemuksiin on liitettävä kaikki tarvittavat tiedot ongelman laadusta ja laajuudesta sekä maakaasualan yrityksen toteuttamista toimista ongelman ratkaisemiseksi.

Ellei vaihtoehtoisia ratkaisuja ole kohtuullisesti käytettävissä, jäsenvaltio tai nimetty toimivaltainen viranomainen voi päättää poikkeuksen myöntämisestä 3 kohdan säännökset huomioon ottaen.

2. Jäsenvaltion tai nimetyn toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava komissiolle poikkeuksen myöntämisestä ja liitettävä mukaan kaikki poikkeusta koskevat asiaankuuluvat tiedot. Tällaiset tiedot voidaan toimittaa komissiolle koosteena, ja komission on voitava tehdä perusteltu päätös toimitettujen tietojen pohjalta. Komissio voi neljän viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta vaatia kyseistä jäsenvaltiota tai nimettyä toimivaltaista viranomaista muuttamaan päätöstä poikkeuksen myöntämisestä tai peruuttamaan sen. Jos kyseinen jäsenvaltio tai nimetty toimivaltainen viranomainen ei

noudata vaatimusta neljän viikon kuluessa, lopullinen päätös tehdään viipymättä päätöksen 87/373/ETY 2 artiklassa esitetyn menettelyn I mukaisesti.

Komissio pitää kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista päätettäessä joko jäsenvaltio tai nimetty toimivaltainen viranomainen sekä komissio ottavat huomioon erityisesti seuraavat perusteet:

- a) tavoite toteuttaa kilpailulliset kaasumarkkinat,
- b) tarve täyttää julkisen palvelun velvoitteet ja varmistaa toimitusvarmuus,
- c) maakaasualan yrityksen asema kaasumarkkinoilla ja markkinoiden nykyinen kilpailutilanne,
- d) maakaasualan yritysten ja siirtoyritysten ja vaatimukset täyttävien asiakkaiden taloudellisten ja rahoitussellisten vaikeuksien vakavuus,
- e) kyseisen sopimuksen tai sopimusten allekirjoituspäivät ja ehdot, mukaan lukien se, missä määrin niissä on otettu huomioon markkinoilla tapahtuvat muutokset,
- f) yritykset ratkaista ongelma,
- g) se, missä määrin ota tai maksa -hankintasopimuksen hyväksyneen yrityksen voidaan kohtuudella olettaa voineen arvioida tämän direktiivin säännökset huomioon ottaen, että seurauksena saattaisi olla vakavia vaikeuksia,
- h) kyseisen verkon yhteenliittymisen aste muiden verkkojen kanssa ja näiden verkkojen yhteentoimivuus, ja
- i) poikkeuksen myöntämisen vaikutukset tämän direktiivin asianmukaiseen soveltamiseen maakaasun sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta.

Ennen tämän direktiivin voimaantuloa tehtyjä ota tai maksa -sopimuksia koskevasta poikkeuspyynnöstä tehty päätös ei saisi johtaa siihen, että on mahdotonta löytää taloudellisesti kannattavia vaihtoehtoisia myyntikanavia. Vakavia vaikeuksia ei kuitenkaan katsota olevan silloin, kun maakaasun myynti ei laske alle ota tai maksa -hankintasopimuksen mukaisen vähimmäiskäyttömäärän ja kun kyseistä ota tai maksa -hankintasopimusta voidaan mukauttaa tai kun maakaasualan yritys pystyy löytämään vaihtoehtoisia myyntikanavia.

4. Maakaasualan yritykset, joille ei ole myönnetty 1 kohdassa tarkoitettua poikkeusta, eivät saa evätä tai eivät enää saa evätä verkkoon pääsyä kaasunhankintasopimuksessa hyväksytyjen ota tai maksa -sitoumusten vuoksi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että VI luvun asiaa koskevia säännöksiä noudatetaan.

5. Edellä mainittujen säännösten mukaisten poikkeusten on oltava asianmukaisesti perusteltuja. Komissio julkaisee päätöksen *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

6. Komissio antaa viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta arviointikertomuksen tämän artiklan soveltamisesta saaduista kokemuksista, jotta Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat ajoissa harkita, onko tätä artiklaa tarpeen mukauttaa.

26 artikla

1. Ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole suoraan liittyneet minkään muun jäsenvaltion yhteenliittettyyn verkkoon ja joilla on vain yksi pääasiallinen ulkopuolinen maakaasun toimittaja, voivat poiketa tämän direktiivin 4 artiklan, 18 artiklan 1, 2, 3, 4 ja 6 kohdan ja/tai 20 artiklan säännöksistä. Toimittajan, jonka markkinaosuus on yli 75 prosenttia, katsotaan olevan pääasiallinen toimittaja. Tämän poikkeuksen voimassaolo lakkaa ilman eri toimenpiteitä siitä hetkestä, kun vähintään yksi näistä edellytyksistä ei enää täyty. Tällaisesta poikkeuksesta on ilmoitettava komissiolle.

2. Jäsenvaltio, joka voidaan määritellä uudeksi markkina-alueeksi ja jossa tämän direktiivin täytäntöönpano aiheuttaisi merkittäviä ongelmia, jotka eivät liity 25 artiklassa tarkoitettuihin ota tai maksa -sopimusten sitoumukseen, voi poiketa tämän direktiivin 4 artiklan, 18 artiklan 1, 2, 3, 4 ja 6 kohdan ja/tai 20 artiklan säännöksistä. Tämän poikkeuksen voimassaolo lakkaa ilman eri toimenpiteitä, kun jäsenvaltiota ei enää voida pitää uutena markkina-alueena. Tällaisesta poikkeuksesta on ilmoitettava komissiolle.

3. Jos tämän direktiivin täytäntöönpanosta aiheutuisi merkittäviä ongelmia jonkin jäsenvaltion maantieteellisesti rajatulla alueella, erityisesti perussiirtoverkon kehittämisessä, jäsenvaltio voi investointien edistämiseksi hakea komissiolta väliaikaista poikkeusta 4 artiklan, 18 artiklan 1, 2, 3, 4 ja 6 kohdan ja/tai 20 artiklan säännöksistä kyseisen alueen kehittämiseksi.

4. Komissio voi myöntää 3 kohdassa tarkoitettua poikkeuksen ottaen huomioon erityisesti seuraavat kriteerit:

- sellaisen infrastruktuurin luomiseen tarvittavat investoinnit, jonka käyttö ei olisi taloudellista kilpailullisissa markkinaolosuhteissa,
- tarvittavien investointien määrän ja tuottavuusnäykymät,
- kyseisellä alueella olevan kaasuverkon koon ja kehityksasteen,
- kyseisten maakaasumarkkinoiden tulevaisuudennäykymät,
- kyseisen alueen tai seudun maantieteellinen koko ja erityispiirteet sekä
- sosioekonomiset ja demografiset tekijät.

Poikkeus voidaan myöntää ainoastaan siinä tapauksessa, että alueella ei ole minkäänlaista kaasuverkkoa tai sellainen on ollut olemassa alle kymmenen vuotta. Väliaikainen poikkeus voi olla voimassa enintään kymmenen vuotta sen jälkeen, kun alueella alettiin toimittaa kaasua.

5. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioille 3 kohdan mukaisista hakemuksista luottamuksellisuutta noudattaen ennen 4 kohdan mukaisen päätöksen tekemistä. Tämä päätös sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut poikkeukset julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

27 artikla

1. Komissio antaa tämän direktiivin voimaantuloa seuraavan vuoden loppuun mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen yhdenmukaistamisvaatimuksista, jotka eivät liity tämän direktiivin säännöksiin. Komissio liittää kertomukseen tarvittaessa sellaiset yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset, jotka ovat tarpeen maakaasun sisämarkkinoiden tehokkaan toiminnan kannalta.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto esittävät kantansa näistä ehdotuksista kahden vuoden kuluttua siitä, kun ehdotukset on annettu niiden käsiteltäviksi.

28 artikla

Komissio tarkastelee tämän direktiivin soveltamista ja antaa kertomuksen maakaasun sisämarkkinoiden toiminnasta ja 3 artiklassa esitettyjen yleisten sääntöjen täytäntöönpanosta saaduista kokemuksista, jotta Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat saatujen kokemusten perusteella sopivana ajankohtana harkita mahdollisuutta antaa säännöksiä maakaasun sisämarkkinoiden edelleen kehittämisestä, mikä toteutuisi kymmenen vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta.

29 artikla

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään kahden vuoden kuluttua 30 artiklassa mainitusta päivästä. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin, tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten tällainen viittaus tehdään.

30 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

31 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 22 päivänä kesäkuuta 1998.

Euroopan parlamentin puolesta

J. M. GIL-ROBLES

Puhemies

Neuvoston puolesta

J. CUNNINGHAM

Puheenjohtaja